

POSTANOWIENIE

Dnia 3 listopada 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Robert Stefanicki

w sprawie z odwołania Z. spółki jawnej z siedzibą w Z.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Zielonej Górze
z udziałem R.D.
o podleganie ubezpieczeniom społecznym,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 3
listopada 2025 r.,
na skutek skargi kasacyjnej organu rentowego od wyroku Sądu Apelacyjnego w
Poznaniu
z dnia 1 lutego 2024 r., sygn. akt III AUa 533/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Zielonej Górze na rzecz Z. spółki jawnej z siedzibą w Z. 240 (dwieście czterdzieści) złotych wraz z odsetkami wynikającymi z art. 98 § 1¹ Kodeksu postępowania cywilnego tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Decyzją z 16 listopada 2020 r., nr [...], Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Zielonej Górze stwierdził, że R.D. z tytułu wykonywania usług na rzecz płatnika składek Z. Spółka Jawna z siedzibą w Z. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako zleceniobiorca w okresach od 29 stycznia 2016 r. do 30 czerwca 2017 r. i od 30 września 2017 r. do

28 lutego 2019 r., a podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne stanowią za poszczególne miesiące kwoty wskazane w decyzji.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył wnioskodawca Z. Sp. j.

Wyrokiem z 2 lutego 2022 r., sygn. akt IV U 1104/21, Sąd Okręgowy w Zielonej Górze zmienił w całości zaskarżoną decyzję w ten sposób, że stwierdził, iż zainteresowana R.D. w okresach wskazanych w decyzji nie podlegała obowiązkowo ubezpieczeniu emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako zleceniobiorca.

Organ rentowy zaskarżył wyrok Sądu Okręgowego apelacją.

Wyrokiem z 1 lutego 2024 r., sygn. akt III AUa 533/22, Sąd Apelacyjny w Poznaniu oddalił apelację.

Powyższy wyrok Sądu Apelacyjnego organ rentowy zaskarżył skargą kasacyjną. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania oparto na przyczynie przyjęcia skargi określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W ocenie skarżącego jego skarga jest oczywiście uzasadniona z uwagi na naruszenie art. 382 k.p.c. Sąd Apelacyjny wydał rozstrzygnięcie pomijając część dowodów zgromadzonych w sprawie tj. akt administracyjnych ZUS zawierających protokoły przesłuchania R.D. z 12 września 2019 r. W treści uzasadnienia orzeczenia Sądu II instancji nie ma oceny zebranych przez organ pozwany, w toku postępowania administracyjnego dowodów w postaci zeznań zainteresowanego. Powyższe wynika wprost z uzasadnienia Sądu Apelacyjnego.

W ocenie skarżącego jego skarga jest oczywiście uzasadniona, gdyż wyrok w sposób oczywisty narusza art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 12 ust. 1 w związku z art. 13 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych przez uznanie, że R.D. była objęta ubezpieczeniami społecznymi z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w okresach wskazanych w zaskarżonej decyzji nie zaś jako osoba wykonująca pracę na podstawie umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, art. 8 ust. 1 pkt 6 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych w związku z art. 2 i art. 4 ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej oraz w zw. z art. 3 ustawy z dnia 6 marca 2018 r. Prawo przedsiębiorców przez stwierdzenie, że R.D. podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym z tytułu prowadzonej

działalności gospodarczej pomimo tego, że z okoliczności sprawy wynika, iż podejmowane przez nią czynności nie były wykonywane jako zorganizowana działalność zarobkowa we własnym imieniu, w sposób ciągły, na własne ryzyko gospodarcze, zaś analiza sprawy prowadzi do wniosku, że w ustalonym stanie faktycznym można jedynie mówić o pracy najemnej, a nie prowadzeniu działalności gospodarczej oraz art. 750 i art. 734 k.c. poprzez ich niezastosowanie i w konsekwencji przyjęcie, że podejmowana przez R.D. aktywność zawodowa - praca najemna winna być zakwalifikowana jako prowadzenie działalności gospodarczej pomimo tego, że podejmowana aktywność nie ma cech działalności gospodarczej. Brak jest także innych cech działalności gospodarczej tj. ryzyka jej prowadzenia i faktycznego uczestnictwa w obrocie gospodarczym przez zainteresowanego.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną odwołująca się wniosła o odrzucenie skargi kasacyjnej w całości, ewentualnie o wydanie postanowienia o odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, oddalenie skargi kasacyjnej w całości, zasądzenie – w każdym przypadku – od organu rentowego na rzecz odwołującej zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm prawem przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna organu rentowego nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony twierdzeniem, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał istnienie przesłanki przyjęcia skargi do rozpoznania określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymaga przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona. Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest usprawiedliwiona, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jego oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia. W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienie Sądu Najwyższego z 3 czerwca 2025 r., II USK 191/24, Lex nr 3881666; B. Bieniek, 8.7.4. Przedsąd (w:) Sądowe postępowanie w sprawach z zakresu prawa pracy, red. K. Baran, Warszawa 2025).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów, nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. W pierwszej kolejności wskazać trzeba, że kwestiami zbliżonymi do tych jakie wynikają z uzasadnienia wniosku o przyjęcie do rozpoznania rozpatrywanej skargi kasacyjnej zajmował się już Sąd Najwyższy, który postanowieniem z 2 kwietnia 2025 r., III USK 202/24, odmówił przyjęcia do rozpoznania skargi kasacyjnej organu rentowego w sprawie z odwołania Z. spółka jawna z siedzibą w Z. od decyzji

Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Zielonej Górze z udziałem innego zainteresowanego o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego. Sąd Najwyższy podziela i przyjmuje za własne stanowisko postanowienia Sądu Najwyższego w sprawie III USK 202/24. W powołanym postanowieniu Sąd Najwyższy stwierdził między innymi, że w orzecznictwie utrwalone jest stanowisko, że działalność gospodarcza musi wykazywać pewne cechy, do których zalicza się zorganizowany i zarobkowy charakter, ciągłość i profesjonalizm. W uchwale siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z 6 grudnia 1991 r. (III CZP 117/91, OSNC 1992, nr 5, poz. 65) wskazano, że działalność gospodarczą wyróżniają pewne specyficzne właściwości, do których należy zaliczyć: zawodowy (a więc stały) charakter; związaną z nim powtarzalność podejmowanych działań; podporządkowanie zasadzie racjonalnego gospodarowania oraz uczestnictwo w obrocie gospodarczym. Taki kierunek zapatrywania został zaaprobowany także w uchwale Sądu Najwyższego z 23 lutego 2005 r. (III CZP 88/04, OSNC 2006, Nr 1, poz. 5), w której stwierdzono, że działalnością gospodarczą jest działalność wykazująca zawodowy, czyli stały, charakter, podporządkowanie regułom zysku i opłacalności (lub zasadzie racjonalnego gospodarowania) oraz uczestnictwo w działalności gospodarczej (w obrocie gospodarczym). O działalności gospodarczej można zatem mówić tylko wtedy, gdy wszystkie przesłanki, tj. zarobkowy charakter prowadzonej działalności, jej zorganizowany charakter, ciągłość jej wykonywania są spełnione kumulatywnie (wyroki Sądu Najwyższego z: 13 września 2016 r., I UK 455/15, LEX nr 2122404; 6 kwietnia 2017 r., II UK 98/16, LEX nr 2307127; 27 stycznia 2021 r., II USKP 5/21, LEX nr 3119601; 11 lutego 2021 r., II USKP 21/21, LEX nr 3119631; 21 kwietnia 2021 r., II USKP 43/21, OSNP 2022, nr 9, poz. 89; 9 lipca 2024 r., II USKP 146/23, LEX nr 3732529). W przywołanych wyżej wyrokach Sądu Najwyższego z 10 lutego 2016 r. (I UK 65/15) oraz z 16 lutego 2016 r. (I UK 77/15) wyjaśniono, że „pozarolnicza działalność gospodarcza” oznacza działalność zarobkową prowadzoną we własnym imieniu bez względu na jej rezultat, w sposób zorganizowany i ciągły. Cechy charakterystyczne aktywności prowadzonej „we własnym imieniu” to: 1) odpowiedzialność przedsiębiorcy wobec osób trzecich za rezultat podejmowanych w jej ramach czynności oraz ich wykonywanie, 2) samodzielne wyznaczanie miejsca i czasu wykonywania tych czynności, 3)

ponoszenie ryzyka gospodarczego związanego z prowadzoną działalnością. Podkreślono także, że działalność gospodarcza może przybrać również formę stałego wykonywania rodzajowo jednej umowy (usługi) dla innego podmiotu, ale cechą takiej działalności powinno być nadal działanie we własnym imieniu i na własne ryzyko (zob. uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 15 czerwca 2015 r., III UZP 2/15; LEX nr 1740331).

Sąd Najwyższy w przywołanych ostatnio wyrokach zauważył, że zgodnie z zasadami wynikającymi z art. 20 i art. 65 ust. 1 Konstytucji RP, każdy obywatel ma swobodę w wyborze formy prowadzenia działalności zarobkowej. Może zatem, stosownie do swojego wyboru, prowadzić ją w przewidzianej przepisami prawa formie organizacyjnej - w ramach umowy cywilnoprawnej bądź działalności gospodarczej. O zakwalifikowaniu danej działalności pod jedną ze wskazanych wyżej form organizacyjnych nie przesądza jedynie formalny proces legalizujący tę działalność. W przypadku działalności gospodarczej niewystarczające jest więc zarejestrowanie tej działalności zgodnie z wymaganiami prawnymi i dopełnienie wszelkich innych formalności związanych z obowiązkiem podatkowym, składkowym i statystycznym, bowiem dla takiej kwalifikacji konieczne jest również jej faktyczne wykonywanie na warunkach wyżej opisanych.

Wbrew twierdzeniom uzasadnienia wniosku Sąd Apelacyjny w Poznaniu – rozpoznając apelację organu rentowego od wyroku Sądu pierwszej instancji nie naruszył przepisu art. 382 k.p.c. Zgodnie z powołanym przepisem Sąd drugiej instancji orzeka na podstawie materiału zebranego w postępowaniu w pierwszej instancji oraz w postępowaniu apelacyjnym. Sąd drugiej instancji ocenił i uwzględnił w swojej ocenie całość zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego. Skarżąca w uzasadnieniu wniosku skupia się na eksponowaniu pewnych elementów stanu faktycznego – oceny zeznań zainteresowanej w sprawie R.D. złożonych w postępowaniu przed organem rentowym – z pominięciem całokształtu okoliczności stanowiących podstawę faktyczną zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w Poznaniu. Z uzasadnienia zaskarżonego wyroku wynika, że zainteresowana wykonywała działalność samodzielnie, w sposób ciągły, a zakres jej czynności (wykonywanie ramek) był zgodny z przedmiotem działalności zgłoszonym w ewidencji. Zainteresowana współpracuje z odwołującym od 2008

roku. Usługi meblarskie (wykonywanie ramek szkieletowych) stanowią stałe źródło dochodu przedsiębiorcy R.D. Zainteresowana samodzielnie zapewniała sobie odzież roboczą i narzędzia pracy. Sama organizowała czas pracy, nie było nadzoru jej pracy, ani nikt nie wydawał jej poleceń. Zainteresowana miała pełną dowolność w doborze formy działalności i świadczenia usług. Nie było przeszkód, aby świadczyła usługi na rzecz innych kontrahentów. To zainteresowana jako przedsiębiorca decydowała o tym, z kim i na jakich zasadach nawiąże współpracę. Wynagrodzenie było ustalone na podstawie ilości wykonanych ramek, w zależności od ich rodzaju. Rozliczenia dokonywano na bieżąco, na koniec każdego miesiąca. Zainteresowana jako osoba prowadząca działalność gospodarczą wykonywała w jej ramach zlecenia, których przedmiot był taki sam jak przedmiot prowadzonej działalności gospodarczej (produkcja pozostałych mebli). Wykonywała wyłącznie ramki szkieletowe do produkcji mebli. Jej działalność miała profesjonalny charakter, była podporządkowana regułom opłacalności i zysku, prowadzona była na własny rachunek.

Według Sądu drugiej instancji zainteresowana w pełni świadomie zdecydowała się na prowadzenie indywidualnej działalności gospodarczej wraz ze wszystkimi wynikającymi z tego konsekwencjami. Wykonywane przez przedsiębiorcę czynności związane z wytwarzaniem ramek były zasadniczo powtarzalne. Tak ustalony zespół czynności nie wymagał specjalistycznego nadzoru czy koordynacji. Do realizacji tych czynności zainteresowana nie musiała posiadać szczególnych kwalifikacji czy umiejętności. Musiała nauczyć się jedynie prawidłowo odczytywać rysunek techniczny, na podstawie którego wykonywała ramki szkieletowe. Zainteresowana sama organizowała swoją pracę zarówno co do czasu pracy, jak i ilości sklejonnych ramek. Każda wyprodukowana przez zainteresowaną ramka była oznaczona jej identyfikatorem. W przypadku reklamacji poprawiała wady na własny koszt. Zdaniem Sądu drugiej instancji całkowicie niezasadne okazały się twierdzenia Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, iż odwołująca spółka organizowała pracę zainteresowanej, wykonywała czynności nadzorcze w stosunku do niej, czy wydawała polecenia w zakresie wykonywanych czynności, a w konsekwencji, że wykonywała ona pracę najemną, a nie działalność gospodarczą. Zdaniem Sądu drugiej instancji zorganizowanie działalności

gospodarczej nie musi obejmować wszystkich narzędzi, materiałów czy szeroko pojętego sprzętu wymaganego do świadczenia przedmiotu działalności. Usługa świadczona w ramach prowadzonej działalności może sprowadzać się nawet tylko do wykonania samej określonej czynności. Oczywiście w takim wypadku kluczowym dla kwalifikacji, w jakich ramach funkcjonuje osoba ubezpieczona, będą pozostałe elementy umowy (m.in. podporządkowanie, czas pracy), jednakże te kryteria nie przemawiają za zasadnością stanowiska organu rentowego.

Sąd drugiej instancji stwierdził w konsekwencji, że nie można przyjąć, iż zainteresowana z tytułu wykonywania usług na rzecz odwołującego podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym i wypadkowemu jako zleceniobiorca. Zainteresowana świadczyła bowiem swoje usługi na rzecz płatnika w ramach prowadzonej działalności gospodarczej. Przedstawione wyżej stanowisko zaskarżonego wyroku zasadza się na bardzo szerokiej analizie przepisów prawa materialnego wskazanych w jego uzasadnieniu, analizie opartej na poglądach judykatury Sądu Najwyższego w zakresie omawianej kwestii. Skarżący nie przedstawił – w uzasadnieniu wniosku – przekonującej argumentacji polemicznej, którą zakwestionowałby ocenę zaskarżonego wyroku Sądu drugiej instancji w zakresie zastosowanych w sprawie, a wskazanych w uzasadnieniu wniosku, przepisów prawa materialnego. Poza prostą negacją podstawom zaskarżonego rozstrzygnięcia skarga kasacyjna nie ma argumentacji wykazującej walor oczywistej zasadności skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c. w punkcie pierwszym. Rozstrzygnięcie zawarte w punkcie drugim niniejszego postanowienia ma podstawę w art. 98 § 1, § 1¹ i § 3 k.p.c.

[SOP]

